

183

42

שלום-עליכם ביבליאטעך

פָאַרְנָרוֹיִס אָוּן קְלִיּוֹן

בְּיַם כְּעַנְגָּה אֲחַשּׁוֹרֹוֶשׁ

183

שלום-עליכם פָאַלְקָס-פָאַנד אוַיְסָנָגָבָע

נֵיו יָרָק, 1918

Copyright, 1918, by Olga Rabinowitz (Sholom-Aleichem), New York

בֵּין הָעֲנִיג אַחֲשְׁוֹרֶז

13

או איך בין געועען א קליען יונגען — וווײסט איהָ, וועמען איך
האָב מְקַנֵּא גַּעֲוָעָן?
אַחֲשָׁרוֹשׁ עַן.

ניט יונעם אחשורושען, וואס האט געקעניגט פון הוודו בייז
בוש, אויף הונדרט זיעבען און צוואנציג מדינות. איך מיין קאפעל
דעם שנויידער מיט דער נילדענער קרוין, דאס הייסט, מיט'ן פאַ
פיערענעם ספאָדָעָק און מיט דער לאנגער נילדענער רוט פונ'ס
בעזעם.

אויך מרדכיין דעם שנילמלך (לווי דעם שומטער) מיט דער
איבערגעקעהרטער קאפאטער אויף דער לינקער זוימט און מיט דער
קלאטשקבוואצטער פלאכטער בערד האב איך שטארק מקנא געווען.
איך האב מקנא געווען ושתוי המלכהין (מאטעל דעם סטאליר)
מייטין קלויידל אויף דער קאפאטער און מיט דער פעטשיילע, וואס
ער פלענט זיך אונטערביבינדען דאס בערדעל, מע זאל מיינען אויף
אייהם, און ער אייז א נקבה... און וואס אייז אפנונגאנגען, אשטיינגער,
אסתהר המלכהין (יעזר דעם אונטער-שמש) מייטין גרינעם פארטוד?
און וואס אייז אפנונגאנגען חמנען (יאסקע דעם בעהעלפער) מייטין
שארבען אויף? ...

נאר מעחד פון אלעמען האב איך מקנא געווען פיוועל דעם
יוטם. וואס פלאונט זיך אנטהוון אין א רויט העמראעל. זיך פערשטע

לען פאר "יוסף הצדיק", בשעת חברה האבען געשפיעלט יענעם שענע שפייל, וואס ווערד אנטערופען "מכירת-יוסף". זייןיע ברידער פלאע-גען איהם אראפרוייסען דאס רויטע העמדעל, אריינונו ארארפען איהם אין "לייבען-גרוב", און יוסף הצדיק (פייוועל הייסט דאס) פלאונט זיך אועקשטעלען אויפֿ די קנייהען, צענויפֿלעגען די הענד און בע-שועהרען די חיית-דרעות, זיין זאלען צו איהם קיין שליטה נישט האבען, און זינגען בשעת מעשה זעהר א טרויעריג ליעה, וואס די ווערטער זענען זיך צענאנגען אין יעדען אבר:

שלאנגען און עקדישען,
פארשליסט אייער מoilן
פארשליסט אייער מoilן
ציז וויסט איהר דען,
ציז וויסט איהר דען,
ציז וויסט איהר זיך בין?
זיך בין יוסף הצדיק,
יצחיק'ס אין אייניקעל,
יעקב'ס א זוחן,
יעקב'ס א זוחן! ...

און חאטש יוסף הצדיק איז געוווען א יתומ, איז ארעם בחור'על, וואס האט זיך אויפֿנעהאלטען אין אונטערשטען קליזעל און גע-לעבט פון א "פאלאג-מיך-א-גאנגן", און חאטש זיך בין געוווען א גניד'ס א יונגעל, דעם זוידען רב מאיר'ס אין אייניקעל, פון דעסט-זונגגען וואלט זיך מיך מיט איהם געבעטען נאר צוליעב דעם איינעם טאג פורים אליאן.

און ס'אייז געקומען דער גוטער, דער לייעבר טאג פורים, האב זיך פון גאנץ פריה און שוין אroiיסגעקוקט אויפֿ דער "חברה", וואס געהען פון שטוב צו שטוב און א גאנצע חאליאסטראע יונגעלאך לוייפען זיין נאר פון הינטערן מיט באראפֿיסע פים אויפֿן שניוי. פאר וואס שאן

איך ניט זיין אין דער חאליאסטראע? ניין! איך מאיר נישט. ווארום איך בין א גנדס א יונגעל און דעם זיידען רב מאירס אין איז ניקעל, בעדראף איך ליגען, ווי א הונד, א גאנצען מאן אין שטוב און געהן מיט אלע גרויסע צום זיידען רב מאיר צו דער סעודה. — וואם דרעהסטדו זיך, ווי א דיטש אופין קארעך? — מאכט צו מיר דער טאטע בשעת מיר געהן אלע אינאיינעם צום זיידען רב מאיר צו דער סעודה און איך דعروעה פון דער וויטען די "חאליאסטראע".

— ביזט שוין, קיין עינזער, א היבש יונגעלע, קאנסט געהן אביסעל ניכער! — זאנט די מאמע. — אם ירצה השם, שבת-הגדול ווערטטדו אכט יאהר, ביוז הונדרט און צוואנציג.

— משעפטעט איהר ניט, ער האט דعروעהן די "קאמעדיאנטשיי קעס"! — רופט זיך און מיין עלטערער ברודער משה'לע, וואם איז אליין אויך א בעלן זיך אפשטעלען אנטוקען די "קאמעדיאנטשייקען". — געה, געה! — מאכט צו מיר דער רבאי רב איצי, מיין מלאר-

המות, און דערלאננט מיר א שטורך פון הינטען.

איך לאיז-אראף די אויגען אין דער בלאטע און געה גלייך מיט אלע, פערטיעפט איז אומעטיגע מחשבות, טרייערגע געדאנקען: "תמיד מיט אלע גרויסע! שטעהנדיג מיטין! רב'ין!... איז דער פריה, און ביינאכט, און שבת, און יומ-טוב!... רב איצ'ים דoit מע נאו מיט טאבעקע, איינגעזונקען זאל זי ווערען!"...

ב.

דער זיידע רב מאיר איז דער גרענטער גביר פון שטאדט. ער זיצט, ווי א מאנארך. א גרויסער זאל מיט א גרויסען זילבערד-געם הענגלייכטער, וואם הענט-אראף פון דער מיט סטעל. טאמר בעקענע העסעם אויף די ווענד. א גרויסע שעוען זילבערנע מנורה אופין טיש מיט א סך זילבערנע לויוכטער, וואם די באבע נחמה

נעמת זוי א羅יס נאך צוויי מאל אין יאהר: פסח צום סדר און פורום צו דער סעודה, און עס ווערד ליכטיג און אלע ווינקעלעך. נאנץ אויבען-אן, אויף א גרויסען שטוהל, מיט גריינס בעציגגען, זיצט דער זידיעך רב מאיר אליאן — א קליאן אידעל, מיט א שיטער בערדעל, מיט אביסעל איין אויסגעבעוינגענער נאז, מיט זילבערנער האר און מיט שווארצע יונגען אוינגען. אונגעטההן געהט ער אין א לאנגנער זידענער קאפאטעה מיט א געללאכטענעם גארטעל און מיט א שטראימעל אויפ'ן קאפ. אקעגען איהם אויפ'ן טיש זיצט א גרויסעה, א מורה'דינעה, א געללאכטענער פורום-קוילעטש, איין אונגעהייבענער שווין, מיט זאפראן פערגעטל און מיט ראוינקעס ארכומגעשטוקט.

פונקט און מיטען טיש זיצט די באבע נחמה, א הוייכע אידינען, נאך גאך א שענע, אויסגעפוצט און א גאלדפארביבג זידען קלילד מיט וויסע עפעל, מיט א שטערנטיכעל פון דימענטען מיט בריליאנטען, מיט רוייכע ערעל אויפ'ן האלו, מיט אויהערינגלעך און מיט פינ-גערלעך. נUBEUN איהר שטעהט א גאנץ גרויסער פאלומעסיק מיט הייסע, שמעקענדיגע, געזקערטעה און געפערטעה פיש, פערברא-וועט מיט ציבעלעם, מיט ראוינקעס און מיט אלערליי געוירצען. די באבע טוילט-ארוים די פיש, די שענע זידענער פטעשיילע פער-קאטשעט הינטער די אויהערען מיט צוויי שפיצען, די דימענטען מיט די בריליאנטען בשעת מעשה פינקלען און שעמערירען, און דאס פנים שיינט און שמיבעלט.

אָרוּם אָוּן אָרוּם טִיש, פָּוֹן בִּיְדֻע זַיְתָּעַן, זַיְצָעַן די פַּעֲטָרָם מֵיט די מֶוחְמָעָם, אַלְעַ מִיט זַיְעָרָע קִינְדָּרָע, יוֹנְגְלָעָך אָוּן מִיְּדָלָעָך, וּוְאָם חַיְּסָען אַלְעַ נָאָך אַלְעַ אַיְּנָע זַיְדָּעָם אָוּן באַבעָם, פַּעֲטָרָם אָוּן מֶוחְמָעָם. פְּרִיהָעָר דָּעָר פַּעֲטָרָע צְדוּק אָוּן די מֶוחְמָעָצְבָּה מֵיט דָּרְיוִי יוֹנְגְלָעָך: מְשַׁה'לָע, הַעֲרֵשְׁעַלָּע, וּוּלְוּעַלָּע, אָוּן צוּוִי מִיְּדָלָעָך: שְׂרָה'לָע, פּוֹינְגָעַלָּע. נַאֲכָרָעָם דָּעָר פַּעֲטָרָע נַפְתָּלִי אָוּן די מֶוחְמָעָצְבָּה שְׂרָה'לָע, פּוֹינְגָעַלָּע. נַאֲכָרָעָם מִיְּדָלָעָך: מְשַׁה'לָע, הַעֲרֵשְׁעַלָּע, וּוּלְוּעַלָּע, נָאָם דָּרְיוִי מִיְּדָלָעָך: שְׂרָה'לָע, פּוֹינְגָעַלָּע, רְחַל'ע. נַאֲכָרָעָם

דער פעטער אברהם און די מוהמע סאסי מיט פינע זונגעך: משה'לע, הערשעלע, וועלוואלע, נאטעלע, יענקעלע, און פיער פייד-לעך: שרה'לע, פוגעעלע, רחל'לע, טיבעלע. נאכדרעם דער פעטער בעריש און די מוהמע אסתה'לע מיט זעכט זונגעך: משה'לע, הערשעלע, וועלוואלע, נאטעלע, יענקעלע, פישעלע, און פינע פייד-לעך: שרה'לע, פוגעעלע, רחל'לע, טיבעלע און חנזי. נאכדרעם דער פעטער בנימין און די מוהמע לאה מיט זיעבען זונגעך: משה'לע, הערשעלע, וועלוואלע, נאטעלע, יענקעלע, פישעלע, שמואלייקעל, און זעכט מירלעך: שרה'לע, פוגעעלע, רחל'לע, טיבעלע, חנזי און גענדעל. נאכדרעם דער פעטער קלמן און די מוהמע איתעל מיט אכט זונגעך...

נאָר אָפֵשׂ וּוְאַלְמָט גַּעֲוֹעַן גַּעֲנֹג אָוִיסְרָעֶכְעַנְעַן די משפחָה? עַם אָן, זָאנְט מַעַן, שָׁאַדְעַן... דָּעַר זַיְדָע הָאָט אַיִינְמָאָל גַּעֲוֹאַלְמָט אָוִיפָּאָן צִיקָּאָוּסָט אַיְבָּעַרְצָעַהָלָעַן, וּוּפִיעַל פָּאַרְשָׁוִין זַיְצָעַן בְּיוּ'ם טִישׁ, הָאָט עַר גַּעֲנוּמָעַן אַזְּלָבָעַרְנָעַם בְּעַכְעָר אַיְן הָאָנְד אָן הָאָט אַנְגָּעָה הַוִּיבָּעָן צֹעַהָלָעַן: "נִיט אַיְינָס, נִיט צְוֹויִי, נִיט דְּרוּי, נִיט פִּיעַר, נִיט פִּינָּאָף, נִיט זַעַכָּט, נִיט זַיְעַבָּעָן..." הָאָט די באַכְעָא אַרְוִיסְגָּנְעָרִיסָעַן בְּיוּ אַיָּהָם דָּעַם בְּעַכְעָר פָּזָן הָאָנְד אָן אַיָּהָם נִיט גַּעַלְאוֹת צֹעַהָלָעַן וּוּיְטָעָר: "אָוִיפָּאָמִינָע שָׁוֹנָאִים'ס קָעָפָן וּוּאַסְטָעַסְטָעַס דָּו, וּוּאַס? פָּאַרְחָאָן, קִיְּן עַיְנָהָרָע, גַּעֲנֹג טַעַלְעָרָן..."

צַעֲנוּפִיגְעָקְלָוִיבָּעַן זִיךְרָאַלְעָא צֹו דָּעַר סְעוֹדָה, זַעַצְטָט דָּעַר זַיְדָע אַלְיוֹן אָוִים דָּעַם גַּאנְצָעַן טִישׁ. דָּעַר זַיְדָע רְבָּכָמָאֵר הָאָט לְיעַבָּר, סְזָאָל זִוְּן שָׁעַן אָן רַיְזָן אָן צִיכְטָגָן אָן מִיט אַסְטָר — עַם קָוָמְטָאָוִים גָּוֹט: אַפְעַטָּר זַיְצָט נַעֲבָעָן אַפְעַטָּר, אַמְּוֹהָמָעָ נַעֲבָעָן אַמְּוֹהָמָעָ, אָן אָוֹנָז, קָלְיוֹנוֹאָרג, זַעַצְטָט מַעַן אָוִים אָוֹוי, אָז סְאָל אַוִּיסְטָקָמָעָן נִישְׁטָט אַבְּרוֹדָעָר מִיט אַבְּרוֹדָעָר אָן אַשְׁוּעָטָטָר מִיט אַשְׁוּעָטָטָר, מְחַמְּתָאַיְגָעָנָע קָאנְעָנָע נִישְׁטָהָהָזָע זַוְּיִשְׁעָן זִיךְרָ; לְכָנָן בְּעַדְאָרָף זַיְצָעָן אַפְרַעְמָדָעָר מַשְׁחָלָע מִיט אַפְרַעְמָדָעָר גַּעַרְמָרָעָן העַרְשָׁעָלָע, אָן אַפְרַעְמָדָעָר העַרְשָׁעָלָע מִיט אַפְרַעְמָדָעָן וּוּלְוּוּלָעָלָע, אָן אַוּלָעָלָע מִיט אַנְטָעָלָע, אַנְטָעָלָע מִיט אַיְנָקָעָלָע, אַיְנָקָעָלָע מִיט

א פישעלע, א פישעלע מיט א שמואלייקען. און די מיידלעך אויך איזוּ: א שרה'לע מיט א פוינגעלע, א פוינגעלע מיט א רחל'לע, א רחל'לע מיט א טיבעלע, א טיבעלע מיט א חנזי, און א חנזי מיט א גנענדעל, א גנענדעל מיט א שרה'לע, א שרה'לע מיט א פוינגעלע, און איזוּ וווײַטער. נאר מיר האט ניט געסטעזיט קיין פָּאַרְעָל, האט מען מיך אַנִּידְעַרְגְּנוּעַצְתֶּם מײַן מְלָאָכָהּמֹת, דעם רבֵין'ן רב אַיִּצְיָהּ. דער רבֵי רב אַיִּצְיָהּ בַּיִּים נִשְׁתַּחַת נָאָר אַ מְלָמָד, אַ לְהַרְעֵד אַלְיָיִן, נָאָר אַוְיךְ אַ מְדָרִיךְ, אַ וּגְנוּזְוָהּ, אַ מִין גּוּבָּרָנָאַנטְקָעַ, אַוְיךְ צָוּ לְהַרְנָעַן מֵיךְ דָּרְקָ-אָרֶץ, וְיַאֲזֹויְץ וַיַּצְעַן בַּיִּים טִיש אָן וְיַאֲזֹויְץ צָוּ עַסְעָן.

— אַזְוּ דַו זִיצְתַּבְיִים טִישׁ, — אַזְוּ האט מֵיךְ גַּעַלְעָרָעַנְטַמְּ מִין גּוּבָּרָנָאַנטְקָעַ רב אַיִּצְיָהּ — זָלְסַט דַו זִיצְעַן, וְיַאֲזֹוי אַ מעַנְטָשׁ. דַו זָלְסַט קוּקָעַן נְלִיָּהּ, אָן דַי הָעַנְטַז זָלְסַט דַו הַאלְמָעָן אַונְטָעָרַן טִישׁ, אָן נִשְׁתַּחַת רַעֲדָעַן בַּיִּים עַסְעָן. אָן אַזְוּ דַו עַסְטַל לְאַקְשָׁעַן מִיטּ יְוִיחָד, זָלְסַט דַו אַנְגָּעָמָעַן מִיטּ דַעַם לְעַפְעַל פּוֹנְקָט אַזְוּ פִּיעַל לְאַקְשָׁעַן וְיַדְפִּיל יוֹיךְ; אַ זָּוֶפְתַּיְיךְ — אָן אַוּוּקְגַּעַלְעַנְטַמְּ דַעַם לְעַפְעַל אָן אַפְּפַעַל יוֹיךְ; אַ זָּוֶפְתַּיְיךְ — אָן זָוֶפְתַּיְיךְ — אָן, וְיַעֲדָר אַוּוּקְגַּעַלְעַנְטַמְּ דַעַם לְעַפְעַל אָן אַפְּגַּנְוּזְוִישַׁטַּמְּ דַי לְיִפְעָן. נִשְׁתַּחַת חַאְפָעָן אַיִּין לְעַפְעַל נָאָכָן אַנְדָּרָעַן, וְיַאֲזֹוי...
— אַנִּידְעַרְגְּנוּעַצְתֶּם זָיְךְ נְעַבְעַן מִיר אָן גַּעַלְעָרָעַנְטַמְּ אַ מּוֹצִיאָה, גַּעַמְטַמְּ דַעַר ربֵי רב אַיִּצְיָהּ אַרְוִוִּים דַי רְוִוְטַע פְּעַטְשְׁוַילַּעַ פָּוּן בְּזָוּעַם-קַעְשָׁעַנְיִי, טְרִיוּסְעַלְטַאָוִוִּים דַי טָאַבְעַקָּעַן נְלִיָּהּ צָוּ מִיר אַיִּין טַעַלְעָר אַרְיוֹן, נָאָכָן דַעַם הַוִּיבְטַמְּ עַר אַן שְׁנִיאַצְעַן דַי נָאָזְזַבְעַמְּ קַוְוִוִּישַׁטַּ אָן מִיטּ אַ קּוֹל פָּוּן אַ שּׁוֹפֵר אָן לְאַזְטַאָוִוִּים מִיטּ אַ תְּקִיעָה נְדוֹלָה, אָן בְּשַׁעַת מְעַשָּׂה קוּקָט עַר אַוְיךְ מִיר מִיטּ אַיִּין אַוְיכְגּוֹן, צִי אַיִּיךְ זַיְעַן, וְיַאֲזֹוי אַ מעַנְשָׁ...
שׁוֹשָׁנָת יְעַד-עַקְבָּן

אוֹי הַוִּיבְטַמְּ אַן דַעַר זְיַדְעַ צָוּ זְיַנְגָעַן מִיטּ זְהַר אַיִּין אַגְּנַעַנְהָהּ-מְעַנְעַר שְׁטִיכְמָעּ, תִּיכְפַּח נָאָכָן עַרְשְׁטָעַן גַּלְעָוָל וּוּיְין, אָן קַנְאַקְטַ-צָּוּ

בשעת מעשה מיט'ן פינגען, און דער גאנצער עולם חזפט-אונטער:

צחה ושמחה!

אויפ אלערליי קולות, אלע מאל העבר און העכער. און מיין רביה
רב איצי, וואס איז א קלויינער מנגן, ער האט א קול פון א שליען,
העלפט אויך זינגען, דאס הייסט, ער האלט אפען דאס מיל, פער-
מאכט די אויגען, גיט אכטונג פון דעם טוועגען בשעת מעשה מיט
א האלב אויגעל אויפ מיר, צי איך זיז, ווי א מענש, דעם קאָפ
האלט ער אביסעל אויפ א זיטט, קלאָפַט מיט'ן מיטעלסטען פינגען
אין טיש — הקיזור, ער בעוויזט דעם זידען, און ער זיננט אויך
אין קאהן... און איז עס קומט צו "ברוך-מרדכי" און "אַרְוֹרֵהַמֶּן".
בענטט מען מרדכיין און מע שעלאַט-אן המגען — עס זאל זוי אַנְ-
גען א צעהנט-יחלק, רבונו של עולם!...

.ג.

— נעקומען די פורים-שפיעלער! — רופט זיך און תנחים דער
משרת, א איד מיט א רוויינער קאָפַט, וואס זאנט אלעמען "דו",
א חז' דעם זידען מיט דער באָבען.

דרעהערט "פורים-שפיעלער", שפֿרִינְגְּגָן מיר, קלויינְוָאָרג, אלע
אין איין רגע אַרְוֹס פֿוֹנְס טיש און מיר שטעהן שווין אלע אַרְוֹס
דעם קעניג אחשורוש מיט דער נילדענען קרוין.

— נוט יומטוב! — שיסענדאָוים די חברה אלע מיט א מאָל
נאָנָץ פרויליך, און מע שטעלט זיך אַוִוִּס איין צוּוִי ציילען. אויפ
א נילדענען שטוהל זיכט דער קעניג אחשורוש, און עס טראָט-אַרְוֹס
אויפ איין פֿום מומוכן (חַיִּים שְׁמִיסָּעָר), זיננט אַדִּוְתְּשָׁעָם ליעדרל:

בין איך מומוכן פֿאן די אחשטורנים,

נאָך גָּאָר אַיְוְנְגָעָר הָעָרָר — דאס זעהט אַיהֲר אַיְן מיין פֿנְיכִים.

אויף איז פום מהו איך מהן שפרינגן
און אויף מיין זיסער שטימע — זינגן.

פֿרְעָנֶט אַיָּהּ דָּעֵר קְעִנִּיג אֲחַשְׁוֹרֶשׁ:
זָאָג, מַיְּן לְיַעֲבָר קְנַעַכְתּוֹמָכָן,
וּזְאָס בִּזְוֹת דָו נְעַקְוּמָעָן אֲחַעַר צָו קְרוּכָן?
עַנְטְּפָעָרֶט אַיָּהּ מַמּוֹכָן:

לְאֹז דָּעֵר קְעִנִּיג אֲחַשְׁוֹרֶשׁ קִיקָּוָן,
וּזְיַי מַע וּוְיַל פְּאָרָה המַנְעָן נִיט בִּיקָּוָן...
וּזְעָרָד דָּעֵר קְעִנִּיג אֲחַשְׁוֹרֶשׁ אַנְגְּעָצְוָנָדָעָן:
וּזְעָרָט טָהָות דָּאָס וּזְדִירְשָׁפְעַנִּיגָעָן מִינָע וּוּרְטָעָר,
וּזְאָס איך האָב באָפּוֹילְעָן אַיְן אַלְעָ ערְטָעָר?
עַנְטְּפָעָרֶט אַיָּהּ מַמּוֹכָן:

אַ פְּאָרְפּוֹלְכָּטָע יְוָדָע, עַר טָהָות שְׁבַת האַלְטָוָן,
די קָאָפְאָטָע אַיְז בַּי אַיָּהּ הַוְּנָטָעָן נִיט צְוָשְׁפָאַלְטָוָן,
אוֹיְפָן אָכְטָעָן טָאג טָהָות עַר די קִינְדָּעָר צָו באַשְׁנִיְדוֹן,
וּזְיַי קָאָנָסָט דָו אָזְוַלְכָס אַיְן דִּיְן קְעִנִּיגְרִיך גָּאָר לִיְדוֹן?
זָאנְט דָּעֵר קְעִנִּיג אֲחַשְׁוֹרֶשׁ:

אוֹבָא אָזְוַי, לְאֹז מַעַן דָעַם יְוָדָעָן אֲחַעַר ברְיוֹנָגָנוֹן,
מִיר וּוּלְעָעָן אַיָּהּ אוֹיְפָן אַ הְוִיכָעָן בּוּיָם אוֹיְפָהִיָּגָנוֹן!
זִינְגְּטְאָוִים מַמּוֹכָן:
אָרְיַיְן, אָרְיַיְן, אָרְיַיְן,

ברְוּדָעָר מַאְנְדָּרִישׁ דָו מַיְן!

עם קְוָמְטָאָרְיַיְן מַאְנְדָּרִישׁ מִיט דָעֵר קְלָאָטְשָׁקָעָוּזָטָעָר בָּאָרְד
און הוּיְבָט זִיך אָן פֿרְעָנֶטְפָּעָרְעָן פְּאָרְיַן קְעִנִּיג אֲחַשְׁוֹרֶשׁ, דָעַרְצָעַהָלְט
אַיָּהּ דָעַם יְחוֹם, פָוָן וּוּאָנָעָן עַר קְוָמְטָאָרְיַוִּים: "אַבְרָהָם יִצְחָק וַיַּעֲקֹב
זָעַנְעָן זִינָעָן זִיְדָעָם, די תְּרִיְגָן מְצֻוֹת זָעַנְעָן זִינָעָן עֲדָת". אָן עַר
לְאָזְטְאָוִים מִיט אַ גְּזָעָגָג:

אוֹ אָך אָן אָז וּוְעה אַיְז צָו אַיְזָעָרָעָה הַעֲרָצָעָר,
אוֹ חַמְן אַיְז בַּיְדָר אַ מְוֹנוֹ נְרָצָעָר

— דו ביוזט יוספ' הצדיק? — רוף איך מיך און צו פיוועל דעם יתומ. וואס שטעהט ביי דער זייט מיט איזן אויסגעמעידט פעריאאמערט פנים.

— יוספ' הצדיק. — מאכט צו מיר פיוועל.

— דו וועסט אויך שפיעעלען? — פרעג איך איהם.

— און מע וועט מיר הייסען שפיעעלען, וועל איך שפיעעלען. — מאכט צו מיר יוספ' הצדיק און בוינט זיך און צו מיר אויפֿן אוויהער: — נגב מיר א שטיקעל קוילעטש פון אייער פורט-קוילעטש.

— מע וועט דערזעהן, וועט מען זיך בייזערען. — מאך איך צו איהם שטילערהייד.

— שלעפֿ-אוועק אזווי, און קיונעד זאל ניט זעהן. — זאנט ער צו מיר, און די אויגנעלעך בלישטשען.

— גנבה'נען? — זאג איך.

— דאס חיסט דען גע'גנבה'ט? — מאכט ער.

— וואס דען — זאג איך — חיסט דאס? גע'לקח'ענט?

— איך בין טוידט-הונגערג, — זאנט ער צו מיר שטילערהייד און ער עסט דעם קוילעטש מיט די אויגען. — פון גאנץ פריה און נאך איזן מײַן מויל נישט געהאט...

דרער נאנצער עולם איז פערטיעפט איזן דעם "שפיעל". געה איך צו פאואָלִינְקָע צום טיש, פערלעג די האנד אָרוֹנְטָעָר, שלעפֿ-אוועק א שטיק קוילעטש און רוק דאס איהם אָרְיִין איזן האנד אָרְיִין. יוספ' הצדיק לאָזֶט-אָרָאָפּ קונציגן דאס שטיקעל קוילעטש איזן קעשענע אָרְיִין און טהומ מיר א קוועטש ביי דער האנד.

— ביוזט א וואחל יונגעעל. געבען זאל דיר גאנט אלדאס גוטס!

๔

— אפשר ווילט איהה, מיר זאלען איך שפיעלען "מכירות-יוסף"
אויך? — רופט זיך און דער קעניג אהשוריוש און טהומט-אויס דיא
גילדענע קרוין און טהומט-אן א פראסט היטעל.

— גענונג, גענונג! — מאכט דער זיידע, און ער ניט דעם קעניג
אהשוריוש אין האנד אריין א זילבערנע מטבע, און הייסט תנחום
דעם משרת, ער זאל נעמען א בעזען אונ אויסראמען די בלאטע,
וואס די "קאמעדיאנטשייקעס" האבען אונגעמאכט... אין שטוב ווערד
א שטיקעל בהלה, א רוקערוי מיט די בענקלעך, און בשעת די משפה
האלט אין אויסצעטען זיך צוריק אויפֿ דערטרער, האפֿ איך מיך דער-
וויל אroiיס אויפֿ א מינוט בענלייטען די "חברה".

— קומ! — מאכט צו מיר, יוסף הצדיק און נעמט מיך און ביי
דער האנד. — פאלג מיך, קומ מיט מיר. איך האב דיך ליעב, ביוט
א וואחל יונגעל, זעהר א וואחלער.

— וואחוין? — זאג איך און דאס הארץ טיאכקעט מיר.

— צום קעניג אהשוריוש. — מאכט ער צו מיר. — מיר שפיעלען
שווין מעהר היינט נישט. דאס געהען מיר צום קעניג אהשוריוש צו
דער סעודה.

יוסף הצדיק נעמט מיך און ביי דער האנד, און מיר שפאנען
אייבער דער בלאטע.

די נאכט רוקט זיך און געהענטער און געהענטער, די בלאטע
ווערד וואס וווײטער אלץ טיעפער. עס דאס זיך מיר אויס, און
איך האב פלייגעל, עס טראנט מיך אין דער לויפטען. אט באילד
הויב איך און פליהען... שועבען....

— איך האב מורה. — זאג איך צו יוסף הצדיק און האלט
אייהם צו ביי דער האנד.

— וואס האסט דו מורה, נארעלע? — מאכט ער צו מיר און
קייעט בשעת מעשה דאס שטיקעל קוילעטש, וואס איך האב אייהם

געגעבען. — דארט ווועט זיין א סעודת, נארעלע, דארט ווועט דו
הערען, ווי מיר זינגען ליעדרע... אווי, וואס פאר א קוילעטש בי
אייך איזו טעם גנדערן! צענעהט זיך איז מoil, ווי א פוטערן
אייך פארשטעה ניט, ווי אזי זעהט מען פאר זיך אזאנטיק און
מע עסט דאס ניט?

— א טיערעד מציאה! — זאג איך מיט גדלות. — בי אונז
עסט מען איז דער וואכען אויך קוילעטש.
— אלע מאל קוילעטש? — זאגט יוספ' הצדיק און בעליך
זיך. — און פלייש?

— אלע טאגן! — זאג איך.
— אלע טאגן? — מאכט ער און מהות א שלונגנ. — און איך
עם פלייש נאר איז מאל איז וואך, שבת; איז דאס — ניט אלע
שבת, ווארום ניט אלע שבת נעטט מיך א ננייה. און איז גאט
העלפת, מע פאלט-ארין צו א קבען, עסט מען קדרת.
— וואס הייסט מע עסט קדרת? — זאג איך.

— קדרת עסן וויסטדו ניט? מע עסט מכות הייסט דאס. —
גיט ער מיר צו פערשטעהן. — ניטא וואס צו עסן, עסט מען מכות.
אייך ליעב פון דעם, וואס מע גיט מיר. עוזר דער שםש, ליעבען זאל
ער, האלט מיך אונטער, אמאל מיט א שטיקעל ברויט, אמאל מיט
א קארטאפל. עוזר איז א טיערעד איך, א דימענטענע נשמה!
דו קענסט איהם? דאס איז דאך אסתר המלה...
— וואו איז דיו טאטע? — פרען איך איהם.

— איך האב נישט קיין טאטען.
— וואו איז דיו מאמע?
— איך האב נישט קיין מאמע.
— דער זידע? די באבע?
— איך האב נישט קיין זידען, איך האב נישט קיין באבע.
— א פטער? א מוהמע?
— איך האב נישט קיין פטער, איך האב נישט קיין מוהמע.
— א ברודער? א שוערטער?

— איך האב נישט קיון ברודער. איך האב נישט קיון שועט טער. איך האב קיונעם נישט, קיונעם נישט, איך בין א' יתומ בין איך!

איך חאָפַ אַ קָּוָק אָוִוָּה זְוִיָּן פְּנֵים אָוּן אָוִוָּה דָּעַר לְבָנָה, אָוּן עַמְּדָכְט וַיַּךְ מִתְּהָאָרֶב אָז עַר אָוּן דִּי לְבָנָה הַאֲבָעָן אַיִּין קָאַלְיָו... אַיךְ רֹוקְמִיךְ צָו צָו אַיִּהְמַן נַאֲךְ נַעֲהָעַנְטָה, אָוּן מִיד לְוַיְפָעַן נַאֲךְ דָּעַר "חַבְרָה" מִיט אָנוֹזָעָרָעַ קְלִיּוֹנָעַ פִּיסְלָעַר גַּאנְצַן גַּעַשְׁמִיְידָג.

๓

— אַט דָּא זִיצְט דָּעַר קַעְנִיגַּ אַחֲשָׂרוֹשׁ. — מַאֲכָט צָו מִיד יוֹסְפָּה הַצְּדִיקָה, אָוּן מִיד לְאֹזַעַן זִיךְ אַרְאָפַ אַלְעָ אִין אַ קְלִיּוֹן פִּינְסְטָעַר שְׂטִידַבָּל, מִיט עַרְדַּ גַּעַדְעַקְטַּמְּ.

— פְּרִיּוֹדְעַ-עַטָּלַעַ, אַרְוִוִּים פּוֹן בְּעַטָּלַע! — רֹופְטַ זִיךְ אָז דָּעַר קַעְנִיגַּ אַחֲשָׂרוֹשׁ צָו זְוִיָּן וּוֹיְבָ, אַ קְרָאַנְקָע אִידִינָעַ, אַ יַּאֲדֻעְשְׁלִיוֹעַן וּוֹאָסַ בְּשַׁעַת זַי הַסְּטָמַט, חַאָפְטַ זַי זִיךְ מִיט אִין הַאֲנָדְבִּיְּם קָאָפַ אָוּן מִיט דָּעַר אַנְדְּרָעָר בְּיִּים הַאֲרָצָעַן. "חַבְרָה" הַאֲבָעָן זִיךְ אַגְּנָעָזָוּנָעַן אַ גַּאנְצָעַן טָאגְמִיט לְיַעַדְעַר אָוּן זַעַנָּעַן שְׂוִין אַזְוִי גַּעַי וּוֹאָהָנָט גַּעַוְאָרָעָן מִיטְזַן נְרָאָמַן, אָז אָהָן אַ גְּרָאָמַן אַזְוִי שְׂוִין שְׂוּעָר צָו רַעְדָּעַן...

— דִּי שְׁעַנְעַ פִּישׁ זָאַלְטַ אַיהֲרַ גַּעַבָּעַן צָום טִישׁ! — זָאַנטַמְּמוֹכוֹן. — קוֹילְעַטְשַׁ הַאֲבָעָן מִיד אַלְיָוָן, אָוִוָּה צָו קְנָאַקָּעַן מִיט דִי צִיְּהָן, אָוּן דְּרִיּוֹעְקָעְבִּיגַּע הַמַּנְּ-טַאַשָּׁעַן, וּוֹאָסַמְּ מִעְפָּרְשָׁפָרְטַ זִיךְ צָו זְיִי וּוֹאָשָׁעַן, אָוּן פְּלָאָדָעַן מִיט פְּלָעְדָּלָעַן, מִיט פְּרוּמִ'דִּיגַּע קְנִיּוֹדָלָעַן. אָוּן בְּרָאַנְפָעַן אַ פְּלָעַשְׁלַעַ הַאֲטַ אָוּנוֹ גַּעַשְׁעַנְקָטַ רָב יְהֹוָשָׁעַ-הַעֲשָׁעַל...

מְאַנְדְּרִישַׁ, בִּינְדְּ-אוֹיפַ דָּעַם זָאָקַ, אַט גַּעַב אַיךְ דִּירַ אַ קְנָאַקַּן!

— אַיְודָעַר בָּאַקְוּמָעַן אַ קְנָאַק אִין בָּאָקַ, אַיְזַן גַּלְיְיְבָעַר אוֹיפְּבִינְדָעַן דָּעַם זָאָקַ, — זָאַנטַמְּמַאְנְדְּרִישַׁ מִיט אַ דְּרִיּוֹגְנָאַרְעַנְדִּינָעַן נְרָאָמַן אָוּן וּוֹיְלַ אַוְיְפְּבִינְדָעַן דָּאָסַ זַעַקְעַלְ.

— איהר האט זיך גענומען צום עסען, און דאס נעלט האט
איהר פארגעסען! — זאנט ושתאי.

— ושתאי איז ניט קיין שכור, ער וויסט, איז דער נראשען איז
דער עיקר! — רופט זיך איז המן, און איהם האלט-אונטער אסתער
הملכה, געווינטליך, אויך מיט א גראם.

נאָר איז עס קומט צו דער "חלוקה" פונ'ם געלד, הערט מען אויף
רעדען צום גראם. מע רעדט פראַסט, ווי אלע מענטשען רעדען,
בשעת עם האלט בײַ געלד... דעם גרענטען חlek נעמט-אַראָפ, געַ
ווינטליך, דער קעניג אחשורוש. דאס איז שווין בײַ זיַּ אַתקנה
פֿון יאָהָר צו יאָהָר. נאָר איז עס קומט צו די אַיבעריגע חברה-לייט,
ווערד אַ שטיקעל מחלוקת: ממוֹכוֹן פֿרְעָגֵט אַ קְשִׁיאָ, פֿאָר ווּאָס
קומט ושתאיַן מעהָר פֿון אַיהם? עָה, ממוֹכוֹן, דאָרָף האַרְעָוּן מעהָר
פֿון אלעמען, שפֿאָרָעָן אַוְיפּ אַיְזָן פֿום, לְוַפְּטָעָרָעָן די שפֿרָאָך, שיטען
מיט גראָמען, שפֿאָרָעָן די שענע ווּרְטָעָר, — און איז עס קומט צום
טיילען זיך, ווערד ושתאיַן מִיּוּחָם! באָשֶׂר ווּאָס אַיז? ער געהָר
זיך איז אַ קְנָעְפָּעָל מִיטַּן קעניג אחשורוש; אַ שְׁנִיּוֹדָעָר מִיט אַ
סְמָאָלִיר שלאגען תְּמִיד בְּלָאָט...

— לאָ זיַּן שְׁטִילְוַן — צעשמייט זיך אויף איהם דער קעניג
אחשורוש. — דו שמייסעה, דו פֿערְדָּעָל-טְרִיבָּעָר, דו וואָגָעָנִישָׁמִידָ
רעָר, דו לְעהָמָעָנָר דְּיְשָׁעָל, דו פֿאָפְּיעָרָעָנָעָ שְׁלִיעָע, דו נְלָאוּרָעָן פְּלָעָ
סְעָל, דו רִימְעָנָע אַקְסָם! דו האַסְטָט אַ העָזָה צו רעדען אַקְעָנָעָן דעם
קעניג אחשורוש? אַט ווּאָרָף אַיך דְּיוֹר אַרְיִין אַ מְעַסְטָעָל פְּעָמָש אַין
די יָאָסְלִים, ווּעַסְטָדוּ גַּעֲהָן בְּיַיְמִין אוֹיפַּן דְּרָאָנוֹזִיך!

mmoֹכוֹן ווערד אַנְשׁוֹוִינָעָן. פֿאָרָן קעניג אחשורוש האבען אלע
אַרטִיסְטָעָן דְּרָקְדָּאָרָע, ווּאָרוּם ער אַיז דער בעַל-חַבִּית, דער אַנְטְּרָעָ
פֿרְעָנִיעָר הַיִּסְטָט דאס... מאַנדְרִישׁ כּוֹרְטְּשָׁעָט אַפְּלוֹן אַונְטָעָר שְׁטִירָ
לְעָרָהִיָּד, איהם האַלְטָעָן-אונְטָעָר די אלע אַיבָּרִיגָּע; נאָר אַיְזָן
אַסְטָר הַמְּלָכָה לְאַזְטָ-אַרְאָפָּה די עַטְלִיכְעָ מְטָבָעָות אַיְן קַעְשָׁעָנָע אַרְיִין,

זאנט דערבי אַ ווערטעל. און "חברה" ווערד וויעדר ליעבעידיגן.
פריליך, און מע הוייט-אן רעדען וויעדר צום גראם.

— נישט מעהר זאלען די ננידים פארמאגען אויף זיינער לוי-
בעה, וויפיעל מיר וועלען ברענגען אהיים פאר אונזער וויבער —
זאנט ממוכן.

איך בעטראקט די זיונונג פון'ם קעניג אחשורוש. אין מיטען
שטוב א נרויסער טיש, צונדעקט מיט א גראבען טונקעלען טיש-
טור. בי אײַן זייט א ווארשטאק מיט געציג, בי דער אנדרער
זייט א הילצערן בעטל מיט א סך קישענס כמעט בייז דער סטעלן.
אַקענען אויווען אַטאָפְּשָׁאַן. אויפִּן טאָפְּשָׁאַן זיַּצְתָּ אַשׂוֹאָרְצָעֶר
קָאָמָעָר, הָאָלָט די לאָפְּקָעָס אַונְטָעָר זיך און דריימעלט. פָּוּן אויפִּן
אויווען קוּקָעָן-אָרָאָפּ עַטְּלִיכָּעָ פָּאָר שׂוֹאָרְצָעָ, קָאָרָעָ אָוּן גְּרוּעָ אָוּיָּ-
געַלְעָד.

— אָרָאָפּ, מְזוּדִים! — מאכט צו זוי יוספֿ הַצְדִּיק אָוּן ווינקט
צו זוי מיט'ן פִּינְגָּר. די שׂוֹאָרְצָעָ, קָאָרָעָ, גְּרוּעָ אַוְינְגָּלְעָד לְאַזְוָעָן
זיך לאָנֵג נישט בעטען אָוּן נְלִיטְשָׁעָן זיך אָרָאָפּ אַיְוָנְצִינוּזָן פָּוּן'ם
אויפִּן אויווען מיט צְעִירִסְעָנָעָ העמְרְלָעָר, ווֹאָס פָּעָרְשָׁטְעָלָעָן דָּאָס
לייב נָאָר בֵּין עַטְּוֹאָס נִידְרִינְגָּר פָּוּן'ם פּוֹפִּיקָּ... יְסֻפָּה הַצְדִּיק, ווֹיְוָוָת
אוּסָם, אַיז דָּאָרָט אַ היִמְשָׁעָר מְעַנְשָׁ, ווֹאָרוּס די נָאָקָעְטָעָ קִינְדָּעָר
לְעָרָגָעָן צו אַיהם. זוי די קלִינְגָּעָ שְׁעַפְּלָעָר, בּוּגְעָן-אן צו אַיהם
די גַּעֲרִיּוֹזְעַלְמָעָ קְעַפְּלָעָר, עָרָזָל זוי נְלִעְטָעָן.

— אַיהֲרָ זָעַנְתָּ חָוְנְגָּרִינְגָּ? — זאנט צו זוי יְסֻפָּה הַצְדִּיק. — אָט
וועלען מיר באָלָד עַסְעָן. מיר האָבָעָן אַיְיךְ גַּעֲרִיּוֹזְעַלְמָעָ גַּעְטָעָן צו
זָאָכָעָן.

אָוּן עָרָ רַעֲכָעַנְתָּ זוי אוּס אַלְעָ "גּוֹטָעָ זָאָכָעָן", ווֹאָס מֵעַ הַאָט
הַיְנִטָּ גַּעֲרִיּוֹזְעַלְמָעָ. אָוּן די קלִינְגָּעָ שְׁעַפְּלָעָר קוּקָעָן זיך אַיבָּעָר, שְׁלִינְ-
גָּעָן די שלִיּוּם אָוּן בְּלַעַעַן זיך. אָוּן יְסֻפָּה הַצְדִּיק נְלִעְטָעָן זוי די
גַּעֲרִיּוֹזְעַלְמָעָ קְעַפְּלָעָר, שְׁלִינְגָּטָן די שלִיּוּם גַּלְיִיךְ מִיט זוי אָוּן בְּ-

לעקט זיך אוש... זיין קוקען שווין ארוים, מע זאל געהן צום טיש,
זיך נעמען צו דער אכילה... נאט האט זיין געהאלפען, דער קעניג
אחשורוש נעמט זיך צום פלאועל, ניסטיאן א גלאזעל בראנפען
און טרינקט דעם ערשותען כוס לכבוד דעם "היליגען" יומיטוב
פורים; און נאך איהם נעמען אלע צו גלאזעל בראנפען. און
מע זעט זיך צום טיש, אלע, פון גראס בייז קליען, א חזץ פרידע-
עטל, וואס פארעט זיך בי'ם אוויוען; און אפיילו דער שווארכער
קאטער האט זיך אוית, נלייכט זיך אוים דעם רוקען מיט א געהניעץ
און געהט צום טיש און שטעלט זיך אווועק אקעגען און ווארטן,
טאמער ווועט דער עפֿים נאשען פון דער סעודה... איך און יוספֿ
הצדיק און די נאקטע שעפֿעלעך מיט די געקייזעלטע קעפֿעלעך
זעצען זיך אוים אלע אוית א לאנג בענקעל, וואס הינקט אויף א
פֿום און עס שאקעלט זיך; און מיר, קליענווארג, צלאכען זיך
פֿון'ם הינקדיגען בענקעל, אוזו ווי פון דער שענסטער קאמעדיע,
און ערשת דא דערזעהט מיך "חברה" און וואנדערט זיך: עפֿים
א נייער, ניט קיון קענטיליכער פֿארשיין!

— וווער אויז דער אנדרעס? — פרענט דער קעניג אחשורוש.

יוספֿ הצדיק דערצעהעלט זיין, וווער איך בין און ווי איך קומ
אהער. דעם עולם אויז דאס, אפֿנים, שטארק געפֿעלען, מהמת איט-
ליךער געהט-צוו, מהוט מיר א זעט איבער דער פֿלייצע, א קנייפֿ אין
בענקעל, און איטליךער זאנט איין אנדרער ווערטעל, געווינטליך, צום
גראם, און די סעודה הויבט זיך אן. פרידע-עטעל טראנט-צוו פֿון'ם
אוויוען שטארק-געפֿעלט פֿיש מיט קארטאפלים, און האטש זיין
זענען נישט פֿערפרא-וועט מיט אלערליי געווירצען, ווי בי'ם זיידען
רב מאיר, נאך זיין ווייזען מיר אוים דוקא זעהר בע'טעמ'ט. איין
חסרון נאָה, וואס זיין זענען פֿול מיט ביונדעלען! דערפֿאָר עסען
איבער אלע פֿון איין טעלער, און דאס אויז מיר דוקא שטארק גע-
פעעלן: איטליךער שטופֿט דעם גאנפֿעל — ס'אייז פריליך! נאך
די פֿיש נעמט "חברה" ווועדר צו ביסלאען בראנפֿען, און מע

טרינקט לחיים, און מע וווערד לעבעדיג נאר אויף איין אנדר אופן; מע שטעהט-אויף פונגס טיש, מע נעמת זיך פאר די הענד און מע געהט נאר א טענצעל און מע זיננט א ליעדעל:

וואס מיר זענען
זענען מיר,
אבער אידען
זענען מיר!
וואס מיר האבען
האבען מיר,
אבער צרות
האבען מיר.

— רוסקאווא פענסיא! — צעשריות זיך מאנדורייש אויף א
קול. — רוסקאווא פענסיא פאראווא!...
און "חברה" זיננט א רוסיש ליעדעל, טאנצט און פלאסקעט-יצו
מייט די הענד:

נאדרא זנטאט
קאק גוליאט!
פערעד באגאנט
אטווועטשאט!
מי פיאם, מי גוליאעם,
ואתה מלך הי וקאים!
לאמיר, אידען, טידינקען לחיים!
לשנה חבאה בירושלים!

— איא, ס'איו בי אונז גוט? — זאנט צו מיר יוסף הצדיק,
וואס האט איבערגעחאפט דעם הונגער און אייז געווארען נאר איין
אנדרער מענש, און ער נעמת אביסעל בראנפען, און ער ניט מיר
גע' איז אביסעל בראנפען און שלעפט מיך טאנצען. איך ווייס ניט,
גע' אס מייט מיר אייז די שמחה אוזי גרויס, נאר איך פיהל מיר

עפים זעהר אויפגעלענט. איך פיהל, אז ס'אייז מיר גוט, גוט אהן
איין עקן פלווצים...

ג

פלווצים עפערנט זיך די טיר, און איך דערזעה דעם טאטען
מייט'ן רב'ין רב איצי, און עס ווערד מיר פינסטער אין די אויגען.
וואס דער טאטע האט געלערט, בשעת ער האט מיך דערזעהן
טאַנטצען מיט "חברה" אין קאהן, וויס איך ניט. איך האב נאר
געעהן, אז ער אייז געליבען שטעהן צונגעקאוועט צום ארטט. געד
קוקט אויפ' מיר, אויפ' דער "חברה" און אויפ'ן רב'ין; דער רבי האט
געוקט אויפ' מיר, אויפ' דער "חברה" און אויפ'ן טאטען; איך
האב געקוקט אויפ'ן טאטען, אויפ' דער "חברה" און אויפ'ן רב'ין...
און "חברה" האבען געקוקט אויפ'ן טאטען, אויפ'ן רב'ין און אויפ'
מיר... קיינער פון אונזו האט ניט געקאנט אויסערדען אַ ווארטט.
אייז אַרויסגעטראטען ממוקן און האט זיך אַנגערופען מיט אַ גראם,
ווי זיין שטיינגר איז:

— וואס שטעהט איהר אין איינע יסורים? ס'אייז דאך היינט
עפים פוריים! לא מיר מאכען אַ כוסה, און דוקא אַ גרויסען פאָרֶ
בייסען מיט פלאָדען, סע האט זיך געפונען אַיעער שאָדרען!...
און ממוקן טראָגט אונטער דעם טאטען ♀ גלעוזל בראנפערן
מיט פערבייסען. דער טאטע שטופט איהם אָפּ פון זיך אהן ווערד
טער. ממוקן פאלט בי זיך ניט אַראָפּ און רעדט וויטער:
— הנגיד רב אשר ברב מאיר! איך געפֿעל איך ניט אַין
שליער? וועל איך טרינקען אליאן, ונאמר אַמן!...
און ממוקן קעהרט-אַיבער דאס גלעוזל בראנפערן און זינגען
אַ ליעדעל:

וואס מעהר קבען
מעהר הוליאקען
וואס מעהר גנדער
מעהר סאַבקען!

וואס מעהר אביון
מעהר ספיאזקע.
וואס מעהר עושר
מעהר סוויניאקע!...

— מאנדריש, וואס שוויניסט דו? מאך זי א מיישברך, די
נגדים פון שטאדט, אונ טרינק א כום פון זיער כבוד וועגען!
אונ מאנדריש ניסט זיך אן א גלעוזל בראנפערן אונ מאכט א
מיישברך די נגדים פון שטאדט:

— מי שבך! נעמען זאל זי קורח! קורח זאל זי נעמען!
עסען זאלען זי ווערטען! ווערטען זאלען זי עסען! אן נאט זאלען
זי פארגעסען! פארגעסען זאלען זי אן גאט! שכור זאלען זי
זיין ווי לוט! ווי לוט זאלען זי זיין שכור! אין מoil זאל זי זיין
ביטער! ביטער זאל זי זיין אין מoil! שיסען זאל זי א קויל!
א קויל זאל זי שיסען!...

— וואס שוויניגט איהר זי, רב אשר'על? — רופט זיך אן
דער רב איצי אונ טהוט א רעכטען שמעק טאבאך אונ א קנאך
מיט צוויי פינגער אין דער לופטען.

— איהר זעהט דען ניט, איז ס'אייז שכורים? — זאנט דער
טאטע אויסער זיך פון בעס אונ נעמט מיך איז בי דער האנד איזו
שטארק, איז עס טהוט מיר וועה, אונ מיר געהען ארויים אלע דריי
פונ'ס קעניג אחשורוש אהן א זויטגעונד. אין דרויסען שטעלט
זיך דער טאטע אפ, טהוט א קוק אויפ מיר אונ שענט מיר צוויי
רעכטע פטעש.

— דאס — זאנט ער — איז ערשת איין אויפנאנט. דיין פסק
וועסט דו ערשת האבען אין דער הים פונ'ס רבוי'... הערט וועע
זו, רב איצי! איך געב איך איהם איבער אויפ איזיערע הענט!
איהר זאלט איהם קטיעווען וויפיעל עס ווועט אין איהם ארויין!

בלוט זאל געהן! אוא בחורעל פון כמעט דאס נײַענטע יאהרו ער
זאל געדענ侃ען, ווי אזו נאכצולויפען פורטס-שפיעלער, קאמערידיאן-
טשיקען, שלעפערס! ... פארשטעהרען אלעמען דעם יומיטוב !...
איך לאו נישט קיין טרעה, נאר איך פיהל, איז עס פלאטט מיר
א באק און דאס הארץ אויז מיר שועה, ווי א שמײַן. איך קלער
ニישט פון דעם פסק, וואס איך וועל האבען איז דער הימס פונ'ס
רבײַן. מיין קאָפ אויז מיר נאר ערניז אנדערש. מײַינע מחשבות זעַ
גען נאר דארטען, בי'ס קעניג אחשודוש, בי' יוספ' הצדיק, בי' די
קליינע נאָקעטע שעפֿעלעך מיט די געקייזעלטע שעפֿעלעך, און איז
די אויהערען הערט מיר ניט אויף צו קלינגען דאס זיסע רוסישע
לייערעל:

נאָדָא זְנָאָט
קאָק נוֹלִיאָט!
פָּעָרָעֶד בְּאַנְגָּאָט
אַטּוּעַטְשָׁאָט!
מי פִּיאָם! - מי גוֹלִיאָעָם!
וְאַתָּה מֶלֶךְ חֵי וְקִיּוֹם!
לְשָׁנָה הַבָּאָה בִּירוּשָׁלָיִם!...

שלום-עליכם ביבליאטעך פאר גרויזס אונז קליעין שלום-עליכם פאלקס-פאנד אויסנאנגען

א בילינע אויסנאנגען פון שלום-עליכם'ס מעשיות אונז מאנאלאגען
פאר גרויזע אונז פאר קליענן, אויף צו ליינען אונז אלע אידישע
הייער, וואו מע רעדט אונז מע פערשטעהט אידיש, אויף פאר
צוליוינען פאר איזו עולם איזו עפנטליךע פלאצעער אונז אויף
געבען צו ליינען אידישע קינדרער, וועלכע לערנען אונז פער-
שטעהען אידיש.

ביז אהער ערשיינען :

מענט	
10	נחת פון קינדרער אונז בערעל-אייזיק.
10	ווען איך בין דויטשילד אונז אויסגעטראיסעלט.
10	מתושלח.
10	שווין איזו מאל א סוכה!
10	די פאהן.
10	דאם מעערעל.
10	חנוכה-געלד
10	פארבענגט אהיים.
10	ראפטשיך.
10	ביים קעניג אהשורוש.

אין ניכען וועלען ערשיינען :

10	א פערשטערטער פסט.
10	די גאלדשפינערם.
10	דרער זווגער.
10	ל"ג בעומר.
10	דאם דריידען.

הויפטפערקיות אין בוכהאנדלוונג פון מ. גורעוויטש :

M. Gurewitch, 202 East Broadway, New York.

